

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมือง
ของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ*
BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR PROMOTING POLITICAL
CONSCIOUSNESS OF CHILDREN AND YOUTHS
IN SAMUT PRAKAN PROVINCE

พระมหาสมบัติ ธนปญโญ

Phramaha Sombat Dhanapañño

วัดพระสมุทรเจดีย์

Wat Phra Samut Chedi

Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชน 2. เสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 8 รูปหรือคน การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 397 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 2. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการประยุกต์กับหลักการบริหารนิยมโดยร่วมกันประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักการและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย เคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ร่วมปกป้องเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในสังคม อนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม รักษากฎระเบียบของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม; ส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมือง; เด็กและเยาวชน

Abstract

Objectives of this research were: 1. to study the political consciousness of children and youth and 2. to propose the application of Buddhist principles to promote the political consciousness of children and youth in Samut Prakan Province. In the integrated research model, the qualitative research used in-depth interviews with 19 key informants or people. Data were analyzed using descriptive content analysis and focus group discussions with 8 figures or people. Quantitative research used questionnaires with a confidence value for the entire version equal to 0.984. Data were collected from groups. The sample was 397 students from secondary schools under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office. The data was analyzed by finding frequencies, percentages, means, and standard deviations.

The research results found that 1. the political consciousness of children and youth in Samut Prakan Province Overall is at a high level in every aspect, respectively, and 2. the application of Buddhist principles to promote the political consciousness of children and youth in Samut Prakan province, the application of the principles of Aparihaniyadhamma by meeting together in unison. Encourage children and youth to follow democratic principles and ideals. Respect the elders in the country. Join in protecting children, women, the elderly, and the underprivileged in society. Preserve and preserve good political culture. Maintain rules and regulations of the community and society sustainably.

Keywords: Application of Buddhist Principles; Promoting Political Consciousness; Children and Youth

บทนำ

ประเทศไทยยังคงปกครองด้วยระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่จากประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครอง จะเห็นว่า มีบุคคลหลายกลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์ว่ามีสภาพการณ์ที่สลับซับซ้อนจนเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ผิดเพี้ยนไปจากหลักการที่ควรเป็น ที่สำคัญที่สุด ผู้ได้อำนาจรัฐดูแลอำนาจ

ละเมิดหลักนิติธรรม ฉ้อราษฎร์บังหลวง เล่นพรรคเล่นพวก ขาดอุดมการณ์ ขาดการเสียสละเพื่อสังคม และประเทศชาติ นอกจากนั้นยังไม่ได้ปฏิบัติตามประเพณี การปกครองแบบประชาธิปไตย ขาดมารยาททางการเมือง ขาดจริยธรรมและความศรัทธาต่อระบบอย่างแท้จริง และนี่คือปัญหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การใช้อำนาจกองกำลังจัดตั้งทำการยึดอำนาจทางการเมือง ที่เรียกว่ารัฐประหาร และบ่อยครั้งเรียกว่าการปฏิวัติ หรือการปฏิรูป แต่ทั้งหมดนี้คือจุดลบ และอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน (ลิขิต ธีรเวคิน, 2559)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยของเยาวชนนั้นเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้และการทำความเข้าใจในหลักการ และแนวคิดการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้ถ่องแท้ และตระหนักในคุณค่า จนเกิดศรัทธา รัก และหวงแหนระบอบประชาธิปไตยพร้อมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยโดยมีจิตสาธารณะ ยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรมในการดำรงชีวิตจนเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคม รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยในลักษณะต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

การมีส่วนร่วมหรือการเปิดให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแต่เพียงการสร้าง ความชอบ ธรรมให้กับกระบวนการนี้ แต่ขาดซึ่งการยอมรับในหลักแห่งสิทธิอำนาจทางการเมืองของเยาวชนตามระบอบประชาธิปไตย และขาดการคำนึงถึงหลักการสร้างความเห็นพ้องต้องกันในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้รัฐธรรมนูญเป็นกติกาทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากทุกกลุ่มการเมืองอีกทั้งการเข้าสู่ระยะ การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยในแต่ละครั้งแม้จะมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงระบอบ แต่การ ออกแบบสถาบันทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยไม่รองรับระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยยังคงให้มีสมาชิกที่มาจาก การแต่งตั้งเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง เช่นที่มาของวุฒิสภา และองค์กรอิสระที่มาจาก การแต่งตั้ง (จิราภรณ์ คำจันทร์, 2560)

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญและเป็นจังหวัดขนาดใหญ่จังหวัดหนึ่งที่หนาแน่นด้วยจำนวนประชากร และขนาดของพื้นที่โดยมีเยาวชนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยที่มีความตื่นตัวเพื่อเข้าสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ลักษณะ การเมืองดั้งเดิมภายในจังหวัดนั้นมีลักษณะค่อนข้างผูกขาดทางการเมืองกับพรรคการเมืองบางพรรค อีกทั้งมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองกับการแสดงออกทางการเมืองด้วยการชุมนุม เรียกร้องทาง การเมืองบ่อยครั้งในเวทีทางการเมืองระดับประเทศ ซึ่งการแสดงออกทางการเมืองด้วยการเข้าร่วมทางการเมืองนั้นมีปัจจัยสำคัญคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เยาวชนเลือกรับฟัง และอาจทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการแสดงออกโดยวิธี

ต่าง ๆ ขาดความรอบคอบ จึงควรส่งเสริมให้เยาวชน ได้มีความรู้และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อแสดงออกทางการเมืองได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยในพุทธศาสนาหลักอภิธานิยธรรม 7 ถือว่าเป็นธรรมที่ปฏิบัติแล้วจักไม่นำไปสู่ความเสื่อม จักไม่เกิดความหายนะแห่งองค์กร คือ จะมีแต่ความเจริญสามารถส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการนำไปบูรณาการพัฒนาสังคม และประเทศชาติได้ (สามารถ มั่งสัง, 2564) จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ในการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่เด็ก และเยาวชนสามารถเติบโตเป็นคนดีในสังคม รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองตามกรอบประชาธิปไตยได้อย่างมั่นคงและเป็นบุคลากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ (สพม.สมุทรปราการ) 25 โรงเรียน จำนวน 48,101 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ได้มาจากการใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) กลุ่มตัวอย่าง 397 คน (ธานีนท์ ศิลป์จารุ, 2551)

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำชุมชน จำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามจิตสำนึกทางการเมืองของเด็ก และเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2. ด้านความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง 3. ด้านความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคม 4. ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม และ ปัจจัยที่ส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ และการสนทนากลุ่ม ได้แก่ การขอข้อมูลเชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการศาสนา นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ ผู้นำชุมชน และผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 8 รูปหรือคน

4. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ

จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	4.12	0.76	มาก	3
2. ความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง	4.11	0.76	มาก	4
3. ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคม	4.15	0.82	มาก	2
4. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม	4.26	0.72	มาก	1
ภาพรวม	4.16	0.77	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป นาน้อย คือ ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.72) ด้านความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคม ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.82) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.76) ด้านความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.76) ตามลำดับ

2. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้หลักอปริทานิยธรรม 7 เป็นการนำหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการทำงานมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนโดยมีผู้ปกครอง ครู และผู้นำทางสังคมคอยเป็นที่ปรึกษาเพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิจารณ์ พัฒนาทักษะสำหรับการพูดและฟังให้แก่เยาวชน สร้างเครือข่ายทางสังคม ส่งเสริมเรียนรู้จากประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการการเมือง โดยร่วมกันประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักการและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย เคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ร่วมปกป้องเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในสังคม อนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม รักษากฎระเบียบของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจกระบวนการปกครอง มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในสังคม พัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการคิด เพิ่มความตั้งใจ และความรับผิดชอบตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง พัฒนาทักษะการสื่อสาร เข้าใจความหลากหลายทางการเมือง และการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ คือ การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคม การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนมีส่วนสำคัญในการเมือง เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเมืองมีการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม สร้างความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคมเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง กระตุ้นให้เกิดความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองยุคเก่าใช้การสนทนาและใน ยุคใหม่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสารสังคมออนไลน์ ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชติดตามข้อมูลข่าวสารตามยุคสมัย และข้อมูลแบบ วัฒนธรรมร่วมสมัยผ่านสื่อสารสังคมออนไลน์ มีความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคมแตกต่างกันออกไปตามความรู้และระดับการศึกษา มีการใช้สิทธิหน้าที่ของตนตามพื้นฐาน ประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐและนักการเมืองเพื่อพัฒนาสังคมของตน และสอดคล้องกับไพวรรณ บุรีมาตร (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพลวัตทางการเมืองในระดับประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านการมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน ด้านการเคารพกฎหมายและกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคม จะต้องมีความรู้ทางกฎหมาย และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านกฎหมาย ให้เกิดความเสมอภาคกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการรู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริต จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้านการมีจิตสาธารณะ ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ นำนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาสู่การพัฒนา

2. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้หลักอปปริหานิยธรรม 7 เป็นการนำหลักพุทธธรรมที่

เหมาะสมกับการทำงานมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนโดยมีผู้ปกครอง ครู และผู้นำทางสังคมคอยเป็นที่ปรึกษาเพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนความคิดและวิจารณ์ พัฒนาทักษะสำหรับการพูดและฟังให้แก่เยาวชน สร้างเครือข่ายทางสังคม ส่งเสริมเรียนรู้จากประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการการเมือง โดยร่วมกันประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักการและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย เคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ร่วมปกป้องเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในสังคม อนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม รักษากฎระเบียบของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจกระบวนการการปกครอง มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในสังคมพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการคิด เพิ่มความตั้งใจและความรับผิดชอบตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง พัฒนาทักษะการสื่อสาร เข้าใจความหลากหลายทางการเมือง และการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง มาโต (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง จากปัจจัยความนิยมทางการเมืองทั้ง 7 ด้าน นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองมีแค่ 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมนักการเมือง คือ การทำประโยชน์ (X1) สถานะทางสังคม (X2) ลักษณะนิสัย (X3) ความสามารถพิเศษ (X4) และประสบการณ์ของนักการเมือง (X5) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด ความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง (Y)

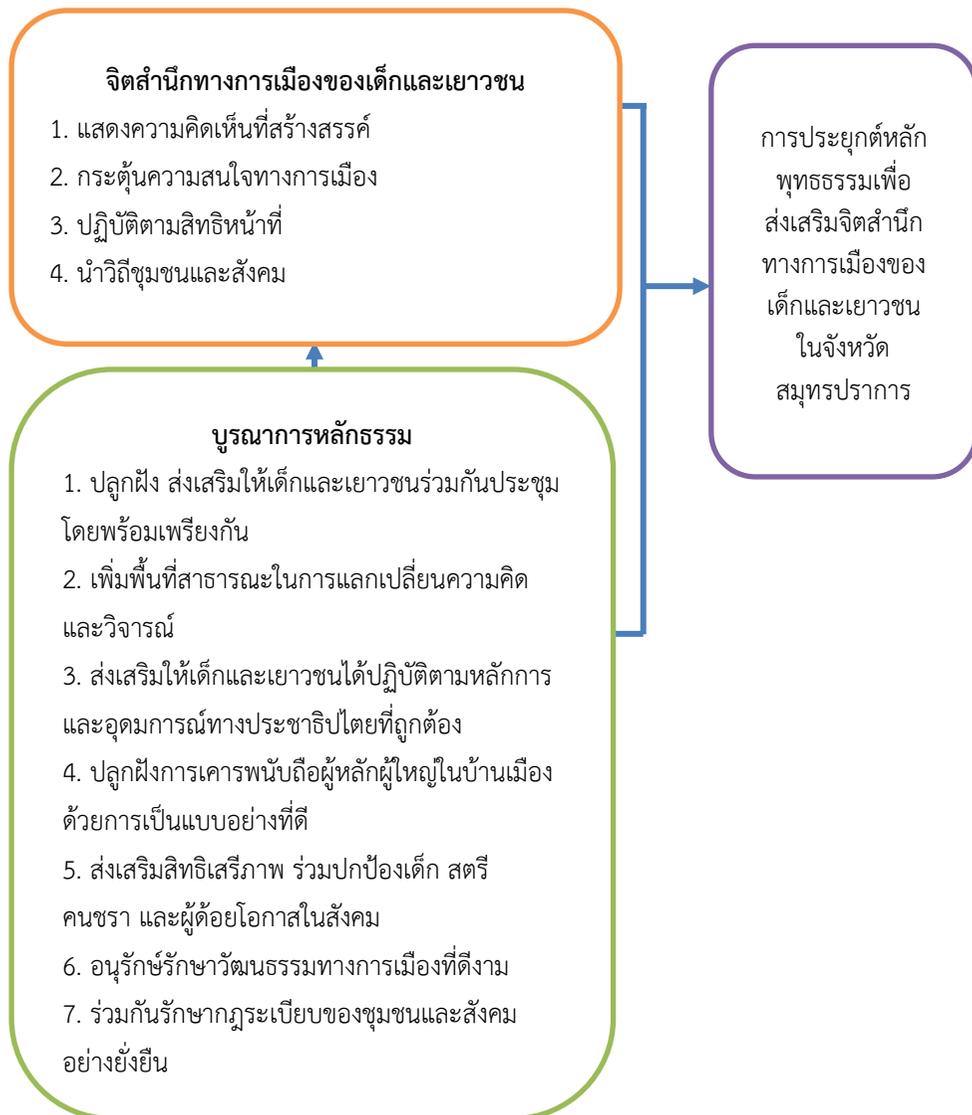
องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยบูรณาการหลักธรรมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องนำหลักอปริหานิยธรรมไปบูรณาการใช้อย่างจริงจังในสถานศึกษาและชุมชน ด้วยกระบวนการ 1. ปลุกฝัง ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนร่วมกันประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน 2. เพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนความคิดและวิจารณ์ 3. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักการและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยที่ถูกต้อง 4. ปลุกฝังการเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี 5. ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ร่วมปกป้องเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในสังคม 6. อนุรักษ์

รักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม 7. ร่วมกันรักษาภาวะเป็ยบของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชน สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียน และบ้านรวมถึงหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต้องกระตุ้น ตระหนักให้มีความสำคัญในการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่เด็กและเยาวชนด้วยวิธีการต่อเติมปัญญาโดย 1. แสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ 2. กระตุ้นความสนใจทางการเมือง 3. ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ 4. นำวิถีชุมชนและสังคม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายส่งเสริมด้านการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเปิดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองที่เยาวชนสามารถเข้าร่วมได้ง่ายและน่าสนใจ เช่น การจัดสัมมนา การอภิปรายทางการเมือง หรือการประชุมเยาวชน นอกจากนี้ควรสร้างโอกาสให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ในการทำงานทางการเมืองโดยตรง เช่น การร่วมงานกับนักการเมืองชั้นนำการร่วมกับองค์กรทางการเมือง หรือการเข้าร่วมในการเลือกตั้ง

2. นโยบาย สนับสนุนเยาวชนในการพูดคุยและการเสวนาการเมืองการสร้างพื้นที่ในการพูดคุย สถานที่สาธารณะ เช่น ห้องสมุด สนามกีฬา หรือพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ควรสร้างพื้นที่ที่เยาวชนสามารถพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเมืองได้อย่างอิสระและปลอดภัย การสนับสนุนองค์กรเยาวชน องค์กรเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ควรได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการพูดคุย เสวนา และอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการเข้าถึงข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเมือง

3. นโยบายการส่งเสริมเปิดกว้างด้านความคิดทางการเมืองให้กับเยาวชน เช่น การมีพื้นที่ออนไลน์สาธารณะของโรงเรียนในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งเป็น การกระทำที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองของประเทศ

4. นโยบายการส่งเสริมร่วมกับกลุ่มแนวคิดและพันธมิตรใช้สื่อสังคมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง การสนับสนุนสื่อมวลชนและเทคโนโลยีเพื่อการพูดคุยและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เช่น การสร้างเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเสวนาทางการเมืองของโรงเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมให้เยาวชนยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นได้โดยเสรีภาพ ตามหลักการประชาธิปไตย คือสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพ

2. รัฐบาลและนักการเมืองควรเปิดพื้นที่ให้เยาวชนตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานภาครัฐภายใต้หลักกฎหมาย และหลักจริยธรรม เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐเป็นไปโดยชอบสุจริตและยุติธรรม

3. โรงเรียนควรส่งเสริมเยาวชนศึกษาสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองพื้นฐานของเยาวชนเบื้องต้นเพื่อใช้สิทธิและปฏิบัติตามที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. โรงเรียนสร้างองค์กรเยาวชนที่สามารถร่วมกันสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น สมาคมนักศึกษาการเมืองหรือองค์กรนักเรียน และใช้องค์กรเหล่านี้เป็นพื้นที่สำหรับสร้างความคิดและแนวคิดในการพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชน เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนสามารถมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้องและเหมาะสมยังไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยเล่มนี้

2. ควรศึกษาสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมหรือสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของเยาวชนเนื่องจากสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมหรือสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของเยาวชนยังไม่ได้นำมาศึกษาไว้ในงานวิจัยเล่มนี้

3. ควรศึกษากิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชน เนื่องจากยังมีกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองหลากหลายอย่างที่ยังไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยเล่มนี้

4. ควรศึกษาหลักพุทธธรรมจากพระไตรปิฎกในการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนเนื่องจากการสังเคราะห์บูรณาการหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนและสถานการณ์การเมืองในปัจจุบันหลายหลักธรรมที่ยังไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยเล่มนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ คำจันทร์. (2560). *การเปลี่ยนผ่านเป็นประชาธิปไตยที่ไม่ตั้งมั่น: ความล้มเหลวของการทำให้เป็น ประชาธิปไตยในประเทศไทย* (ดุขุฎินิพนธ์รัฐศาสตรดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินท์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ประคอง มาโต. (2564). *การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี* (ดุขุฎินิพนธ์ปรัชญาดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร. (2564). *การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช* (ดุขุฎินิพนธ์ปรัชญาดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ไพวรรณ ปุริมาตฺร. (2563). พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2559). ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สามารถ มั่งส้ง. (2564). อปปรหานิยธรรม 7: หลักการปกครอง. สืบค้น 25 มิถุนายน 2566, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9640000115674>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ข้อมูลพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. สืบค้น 23 มิถุนายน 2566, จาก <https://shorturl.asia/KmVX6>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). เยาวชนกับการมีส่วนร่วมประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.